

İDARE MERKEZİ

ANKARA, İstanbul Caddesi
Maarif Eminliği yanında

İSTANBUL BÜROSU

İstanbul, Ankara Caddesi
No — 87

HAYAT

Fiatı her yerde 15 kuruş
seneliği, posta ile 7,5 Türk Lirası
(Ecnebi Memleketlere 7,5 Dollar)

Abona ve ilan için İstanbul
bürosuna muracaat edilir
Yazı işlerinin mercii Ankara
merkezidir

Hayata, daima hayata.. Dünyaya daha çok hayat katalım!

— NIETZSCHE —

Cilt: V

Ankara, 25 Nisan, 1929

Sayı: 126

Musahabe

İKİ BAYRAM

23 nisan günü, Türk milleti iki bayramı birden idrak ve tes'it etti. Bunlardan biri mazinin en feyyaz ve meşkûr bir hatırasına, diğeri de istikbale ait bütün ümit ve hesaplarımızın temelini teşkil eden çocuklarımıza taallük etmektedir. Bir 23 nisan günü Ankara'da ilk defa toplanan Büyük Millet Meclisi hükûmeti, çoğu uydurma tarih masallarından çıkarılmış bir hakla bir ailenin bütün bir memleketi kendisine ait bir çiflik gibi kullanmasına artık imkân kalmadığını âleme ilân etmişti. Ve bu yeni hükûmet Anadolu'nun bağrında kurulduktan sonra, toprakları gibi ruhundaki tek mil zincirleri de

birer birer kırıp koparan Türk, dünyanın en hür ve şerefli bir milleti oldu. O kuruluşun bu yıl dönümünde başlayan bu çocuk bayramı ise, yarınki itilâma çalışacak yeni bir nesli ağır ve ulvî vazifelerini bihakkın ifa edebilecek bir tarzda yetiştirmek için Cümhuriyet hükûmetinin ve cümhuriyet hükûmeti vatan-daşlarının sarfettikleri itina ve verdikleri ehemmiyetin pek canlı bir delilidir. Türk milleti, çocukluğun bir ân evvel içinden geçilip gidilmeğe lâyık, ve haksız ve şerefsiz bir devre olduğu kanaatinin hakim bulunduğu devirlerde yetişmiş nesli bile en muazzam bir cidalî başarabilecek

kadar cevherli ve özlü bir millettir. Onun her türlü ihtimam ve itinalarla yetiştirilen ve yarınki muazzam vazifeleri her ân hatırında tutularak en titiz bir vazife aşkile yuğrulan evlâtları ise, şüphe etmeği bile bir küfür sayarız ki, yarınki Türk vatanını dünyanın en mes'ut memleketlerinden biri haline getireceklerdir.

Maziye ait en büyük hatıralardan biri ile istikbal hakkındaki en aziz emellerin birden coşup kaynaştığı bu 23 nisan gününü, her gün daha kudretli ve zengin duygularla hayatı duymak ve duyurmak intişarının yegâne gayesini teşkil eden Mecmua, bütün milleti muhabbetle kutlular.

H..M.

Çocuğun Bedîî Terbiyesi [*]

Nakleden: VAHİT

Çocuğun bedîî terbiyesi mümkün müdür? Buna umumî bir surette cevap vererek deriz ki talim ve terbiye ancak tap ve hilkata ve istidatların inkişafına yardım edebilir, o istidatların tağyirî şekil etmesine mani olur; yoksa hiçten hiç bir şey yaratamaz. Şu halde çocuğun bilhassa bedîî terbiyesi eğer onda sanaata istidat mevcut olursa kabil olur.

Acaba çocukta böyle istidatlar varmıdır? İşte evvelâ bunu tetkik edelim. Müstesna bir yaradılıştaki olan, sanaata inhimaki pek erkenden uyanan hârika nev'inden çocukları nazari itibare alacak değiliz. Biz yalnız âdi çocuklarda ilk sanaat intibalarının ne olduğunu ve sanaat mahsulâtına dair ilk tecrübelerinin neden ibaret bulunduğunu araştıracağız.

Güzellik, biri hakikat ve diğeri de hayal olmak üzere iki sahayı havidir ki birine havassımız, ötekine de muhayyilemiz vasıtasıyla dahil oluruz. Öyle ise çocuğun evvelâ bedîî havassını ve sonra da kuvvei muhayyilesini tetkik etmekliğimiz icap eder.

1. — Bedîî havass — Havassımız, her şeyden evvel menfaalcüyane bir gayeye müstenittir. Şöyle ki: kuvvei zaika ile kuvvei şamme, yani lezzet ile bir de kokuyu alan bu iki his, bazı zehirli maddeleri yutmakla vücudumuzun oğrayacağı tehlikeleri bize hatırlatırlar; kuvvei lâmise (yani

dokunuş), kuvvei bâsıra (yani görüş), bir de kuvvei sâmia (yani işidiş) ise, hariçteki eşya hakkında bize vermekte oldukları malûmat sayesinde dir ki feza dahilinde bizim emniyetle hareket etmemize müsait olurlar. Şu halde bütün havassımız mevcudiyetimizin muhafazası gayesine saî olurlar. İşte havassımızın birinci işi budur. Fakat bazı ahvalde menfaattan azade bir vazifeyi dahi icra ederler, ve işte o zaman bizde bedîî intibalar husule getirirler. Bazı zaikalâr, yani lezzet duyguları vardır ki bu vasfı haiz olurlar. Meselâ bir yutum şarap, üzümün kemale ermiş olduğu güneşli tepeleri hatırlatabilir.

Keza kuvvei şamme dahi bize bedîî ihtisaslar verebilir. Nitekim bazı güzel kokular vardır ki bizi sermest eder ve pek güzel eserler derecesinde bizi vecde daldırır. Baharın güzelliği dediğimiz şey, ekseriya o mevsimde hava içinde yüzen güzel kokulardan mütehasıl olmuyor mı?

Kuvvei lâmiseyi alalım: bazan münhani bir hatta dokunmakla bir mahzuziyet duyarız. Meselâ iki gözü görmiyen bir adam bir şeye yalnız dokunmakla o şeyin şeklen güzelliği hakkında pek iyi bir fikir alabilir.

Lâkin bütün havas meyanında bizde, ve alehusus çocuklarda, en çok tesirler husule getirenler, kuvvei bâsıra ile samia, yani görüş ile işidiştir.

Çocuk, renkler ve şekiller âlemine dahil olmazdan evvel sesler cihanına girer. Fakat kendi

şahsı üzerinde seslerin ilk tesiri de bir korku tesiri olur. Yere düşen bir şeyin, yahut kapanan bir kapının gürültüsü onu beşinde titretir. Hatta bazı çocuklar vardır ki piano çalındığını ilk defa olarak işidince ağlarlar. Mamafih çocuk pek çabuk seslere alışır ve bazan da bunlardan hoşlanır.

Demek ki ses ve sedalar sahası, çocuğun ilk dahil olduğu sahadır.

Lâkin çocuğun görüş hususundaki terakkileri, işidişten daha az seri dir. Evvel emirde dünya onun nazarında karışık bir tablo gibidir. Eşyayı ve mesafeleri farkedemez. Neden sonra bir tasviri onun aslından fark ve temyiz eder. Renklere gelince, çocuk, tıpkı vahşiler gibi, evveleminde parlak ve keskin renklerden hazzeder. Şekillerin de bidayeten en ufaklarını tercih eder gibi görünür.

İşte çocukta ilk sanaat tesir ve intibalarının ne olduğunu gördük. Şimdi de sanaat mahsulâtına ait ilk tecrübelerinin ne olduğunu araştıralım.

Evvelâ, çocuk resimden zevkalır. Eli bir kurşun kalem tutar tutmaz hemen kâğıt üzerine mütemadiyen çizgiler çizmeği sever. Sonraları mektepte defter ve kitaplarını resimlerle doldurur. İlk tasvir etmek istediği şekiller hemen daima insan ve ya hayvan resimleridir.

Fakat bu resimleri *gördüğüne göre değil bildiğine göre* yapar. Meselâ bir kedinin dört ayağı, bir kuyruğu, iki kulağı ve bıyıkları olduğunu bilir. Şu halde

[*] Marcel Braunschwig'in "San'at ve Çocuk," ünvanlı pek kıymetli eserindeki fasılların birinden gayet hulâsa olarak istihraç edilmiştir.

*Çocuğa kim demiş küçük şeydir !
Bir çocuk belki en büyük şeydir .*

Abdülhak Hâmit

yaptığı resimde - şayet gözünün önündeki kedinin iki art ayağı öndekilerle mestür olsa, ve yahut sırtı kâmilen başı ile setredilmiş bulunsa bile - gene bu teferruat-tan hiç birini ihmal etmez.

Şuhalde çocuğun talim ve terbiyesinde havassı, ve bilhassa samia ile basıra hislerini, usul dairesinde terbiye ederek güzelliğe daha dikkatle bakmağa çocuğu alıştırmak lâzım geliyor.

2. — Muhayyile. — Çocuk dünyaya yeni gelmiş olduğundan onu tanımağa çabalar. Evvel emirde kendi havassı vasıtasile, ve bilhassa basıra ve lâmise ile malûmat almağa çalışır: etrafındaki eşya üzerine gözlerini eyice açar, elinin deydiği her şeyi tutar; fakat bütün bu malûmat müphem ve meşkûktur; zira nice şeyler vardır ki gözü aldatır. Etrafındaki büyük adamlara bir çok sualler sorar. Fakat sorduklarını anlamak kolay olmadığından ve onun anlayacağı veçhile cevap vermek dahi daha güç olduğundan sorduğu adamların ya bilmediğini ve yahut öfkeli olduğunu görür. Bunun üzerine çocuk kendi bildiği gibi bir kâinat ihdas eder, o kâinata beyendiği şekli verir.

Demek oluyor ki çocukluk hayal ve hülya yaşıdır. İşte bunun içindir ki çocuğun muhayyilesinin fazla hâkim olmasına mani olmak, bu muhayyileyi makul hatler dâhilinde tutmak mürebbinin vazifesidir.

Şimdi bir netice çıkaralım: çocuğun havassı ile muhayyilesi hakkında yaptığımız şu tetkik onda san'at hususunda derin istidatlar bulunduğunu bize gösterdi. Çocuğun henüz bir hocaya malik olmadığı yaşıta, -- yalnız kendi

kızgın merak ve tecessüsü sevki- le -- neler öğrenebileceğini düşünerek dediler ki: «İnsanın en büyük zekâ ve irfan devri çocuklukta». Hatta *Anatole France*: «Küçük çocuklar meçhul dâhilerdir» demiştir.

Filhakika çocuk, mevcudiyetinin başlangıcında bedenî, fikrî ve bedîî olmak üzere harikulâde taşkın bir faaliyet izhar eder. Lâkin hayat bu taşkın kuvvetleri azaltır ve müşterek bir gayeye sevkeder: lâyenkati faaliyet içinde bulunan bu küçük mahlûku evza ve hare-

kâtı mutedil olan bir cisme tahvil eder; o pek faal olan zekâyı ise düşünceleri nadir bir zihne kalbeder; o zengin muhayyileyi de âkim bir hâle getirir. Binaenaleyh çocuğun ilk ruhu gitgide bir çok itiyatlar, batıl itikatlar, düsturlar ile kaplanır.

İşte talim ve terbiyenin gayesi de hayatı mahveden bu kuvvetleri mümkün olduğu kadar âkim bırakmak, ve beşerin en kıymetli tabîî temayülâtını onların meş'um tesirinden kurtarmaktır.

VAHİT

Saat

Tik-tak.. Tik-tak..
Yanan kalbim gibi vücudun sıcak..
Tik-tak.. Tik-tak..
Bırak tüllerini, gel çııl çıplak,
Bir kucak alev ol, kollarıma ak:
Ben bu kan selinde boğulacağım..

Tik-tak.. Tik-tak..
Bir yolda karışan iki sel olsak..
Tik-tak.. Tik-tak..
Bu ateş ne olsa bizi saracak:
Sen karşımda hızla yanan bir ocak,
Benim filizlerle dolu kucagım..

Tik-tak.. Tik-tak..
Avuçlarım kadar göğsün yuvarlak..
Tik-tak.. Tik-tak..
Yakan bir güneşsin kalsan da uzak.
Biraz daha yaklaş, biraz daha yak,
Kül olsam yanmaktan kurtulacağım..

Tik-tak.. Tik-tak..
Yumuşak başını göğsüme bırak..
Tik-tak.. Tik-tak..
İçimde çarpınan bu ses, dinle bak,
Böyle kururken, diyor, muhakkak
Birgün ellerinde kırılacağım,
Mademki zavallı bir oynacağım...

YAŞAR NABİ